

Oslo 30.04.2020

UNICEF Norges innspill til NOU 2019:20 *En styrket familietjeneste. En gjennomgang av familieverntjenesten.*

UNICEF Norge takker for anledningen til å gi sine innspill NOU 2019:20 *En styrket familietjeneste. En gjennomgang av familieverntjenesten.*

UNICEF er FNs barnefond, og verdens største hjelpeorganisasjon for barn. UNICEF jobber med å sikre ivaretagelsen av barns rettigheter både globalt og i Norge.

Innledende merknader

Utvalgets rapport er omfattende og detaljert, og UNICEF Norge vil i all hovedsak omtale kapittel 18 *Barn og unge i familievern* og foreslåtte lovendringer som følger av dette.

Overordnet er UNICEF Norge positiv til lovarbeidet med å styrke familietjeneste, og til flere av utvalgets forslag. UNICEF Norge mener overordnet at den foreslåtte loven kan bidra til å ytterligere styrke barnets rettigheter i møte med familieverntjenesten. UNICEF Norge ønsker også å anerkjenne utvalgets aktive bruk av merknadene FNs barnekomité ga Norge etter siste rapportering.

Merknad til § 1. Lovens formål

Utvalget foreslår å innta ordlyden «Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i tjenestens arbeid. Barns rett til medvirkning skal sikres» i formålsparagrafen. UNICEF Norge støtter forslaget. Etter UNICEF Norges vurdering er en slik formålsparagraf i samsvar med intensjonen bak FNs barnekonvensjon artikkel 3 og 12, og som gir uttrykk for grunnleggende prinsipper i konvensjonen, og vil bidra til å synliggjøre barn som selvstendig bruker av familievernets tjenester.

Videre foreslår utvalget å innta en setning som slår fast at «Loven skal bidra til et likeverdig familietjenestetilbud i hele landet, kvalitet i tjenesten, et tilbud som er tilpasset brukernes behov, og som er tilgjengelig og gratis.» Også dette støtter UNICEF Norge, og viser til at det i dag er store geografiske forskjeller også innenfor andre offentlige tjenester som ytes til barn.¹ Forskjellene i tjenestetilbudet går aller mest utover de barna som sliter fra før eller har behov for ekstra støtte. Det er derfor gledelig at utvalget tar tak i denne problemstillingen. UNICEF Norge støtter utvalgets vurderinger knyttet til økt geografisk tilgjengelighet, digitale tiltak og

---

¹ I den årlige UNICEF Norge Kommuneanalysen kartlegger og rangerer UNICEF Norge hvor mye kommunene bruker på tjenester til barn og unge i sin kommune og hvor god kvaliteten er på de tjenestene som ytes. Les mer her: <https://www.unicef.no/vart-arbeid/norge/oppvekst/kommuneanalysen>

rådstelefon, utvide åpningstider, og presisering av at avtaler hos familievernkontoret ikke skal telle som fravær fra skolen.

Samtidig vil UNICEF Norge understreker at formålsbestemmelsen må følges opp politisk med tilstrekkelig tildeling av midler til familievernkontorene, gode retningslinjer og veiledere som sikrer lik praksis blant annet når det gjelder ivaretagelsen av barnets rett til medvirkning, og fortsatt satsing på kompetanse i tjenesten.

Merknad til § 3. Hvem kan henvende seg til familietjenesten. Barns rett til deltakelse

UNICEF Norge mener at den foreslåtte ordlyden «Barn har rett til å benytte seg av tilbud om samtale med mekler uten samtykke fra foreldrene eller andre med foreldreansvar» samsvarer med Norges forpliktelser etter FNs barnekonvensjon artikkel 12, og støtter dermed at den vedtas. Vi stiller oss noe undrende til utvalgets problematisering av om artikkel 12 (2) kommer til anvendelse i denne typen saker, og viser til at artikkel 12 (1) uansett fastslår at barn har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter i alle forhold som vedrører barnet. Når det er sagt slutter UNICEF Norge seg til utvalgets påstand om at staten og familieverntjenesten har en plikt til å for å sørge for at barnet får mulighet til uttale seg når foreldrene møter familieverntjenesten i forbindelse med samlivsbrudd, og er enig i konklusjonen om at barns rett til deltakelse og til å bli hørt best ivaretas ved at det lovfestes at alle barn skal gis tilbud om å snakke med mekler/terapeut/familievernet i forbindelse med foreldres samlivsbrudd. Etter UNICEF Norges syn er konklusjonen i tråd med Barnekomitéens tydelige uttalelse om at “all legislation on separation and divorce has to include the right of the child to be heard by decision makers and in mediation processes”.²

UNICEF Norge støtter også forslaget om å lovfeste at barn har «rett til å få annen rådgivning fra familietjenesten uten samtykke fra foreldrene eller andre med foreldreansvar.» Vi ønsker imidlertid å knytte noen bemerkninger ved utvalgets drøftelse og konklusjon knyttet til grensedragningen mellom barnets rett til å motta rådgivning fra familietjenesten og foreldres samtykkekompetanse når det gjelder tilbud om klinisk behandling.

Problemstillingen behandles i rapportens punkt 18.5.3.3, hvor FNs barnekonvensjon artikkel 12 (1) etableres som rettslig utgangspunkt. UNICEF Norge mener at utvalget er altfor uklart på når det skal innhentes samtykke fra foresatte og ikke, og savner at også FNs barnekonvensjons bestemmelser om barnets rett til privatliv (artikkel 16) og barnets rett til helse (artikkel 24) inkluderes i utgangspunkt for denne drøftelsen. Som utvalget selv er inne på, så dreier dette seg om barnets selvråderett, og omfatter derfor flere forhold utover barnets rett til å medvirke. Slik UNICEF Norge ser det kunne en slik presisering bidratt til å definere tydeligere rammer for når det er påkrevd med foresattes samtykke, og når barnet selv må få rom til å definere sine behov. I denne sammenheng viser vi til FNs barnekomitéens uttalelser som grensedragningen mellom rådgivning og veiledning og medisinsk behandling:

“Komiteen understreker at unge har rett til å ha tilgang til taushetsbelagt medisinsk rådgivning og veiledning uten samtykke fra foreldre eller verge, uavhengig av alder, om de ønsker det.”³

² Barnekomitéen generelle uttalelse nr. 12, avsnitt 52.

³ Barnekomitéen generelle kommentar nr. 20 avsnitt 39

“Retten til veiledning og rådgivning er forskjellig fra retten til å gi samtykke til medisinsk behandling, og den skal ikke være gjenstand for noen aldersbegrensning.”⁴

Det er altså avgjørende å tydelig definere hvor skjæringspunktet går mellom rådgivning og veiledning på den ene siden og klinisk behandling på den andre siden. I denne grensedragningen må det ikke bare tas stilling til barnets rett til å bli hørt, men også barnets rett til privatliv og helse. UNICEF Norge anmoder om en presisering, hvor barnets selvråderett innskrenkes i samsvar med hva som er barnets beste.

Kontakt:

Dersom dere har spørsmål kan disse rettes til fagansvarlig for barns rettigheter og juridisk rådgiver Marthe Engedahl på e-post: marthe.engedahl@unicef.no eller på telefon: 988 33 548.

---

⁴ Barnekomitéen generelle uttalelse nr. 12 avsnitt 101